

BOSCH

Technologie voor het leven

► Pagina 11

Welkom studenten!

Bosch Thermotechniek Nederland

Sociaal jaarverslag

Personeel en organisatie in 2017

- Pagina 15
**Internationaal werken bij
Bosch Thermotechniek**
- Pagina 16
Leiderschapsontwikkeling
- Pagina 20
Maatschappelijk actief

Bosch Thermotechniek Nederland in 2017

Met 542 medewerkers ontwikkelt, maakt en verkoopt Bosch Thermotechniek Nederland innovatieve en duurzame producten voor verwarming en warm water voor en aan klanten in binnen- en buitenland. In dit sociaal jaarverslag zijn de belangrijkste ontwikkelingen op personeels- en organisatiegebied in 2017 samengevat.

Inhoud

Nefit: onderdeel van Bosch Thermotechniek	3
Medewerkers in cijfers	4
(Ver)bouwnieuws 2017	6
Productie en Logistiek klaar voor de toekomst	8
Welkom studenten!	11
Internationaal werken bij Bosch Thermotechniek	14
Leiderschapsontwikkeling	16
Gezondheid, veiligheid, duurzame inzetbaarheid	18
Maatschappelijk actief	20
Medezeggenschap in 2017	22

Nefit en Bosch

Nefit is al jaren één van de meest verkochte merken hoog rendement-toestellen in Nederland en breidt het aantal duurzame oplossingen voor verwarming en warm water steeds verder uit. Nefit is onderdeel van Bosch Thermotechniek, één van de divisies van het internationale Robert Bosch-concern.

Technologie voor het leven

Technologie voor het leven: dat is onze drijfveer. Wij willen dat onze producten enthousiasmeren, de levenskwaliteit verbeteren en natuurlijke hulpbronnen sparen.

Onze strategie helpt ons: klantfocus, verandering op innovatieve wijze vormgeven en streven naar uitmuntende kwaliteit. Onze kracht? Onze gedeelde Bosch-cultuur, innovatiekracht en uitstekende kwaliteit. Als wereldspeler versterken wij ook onze lokale verantwoordelijkheid.

Bosch-waarden

Wij bouwen op onze waarden:

- toekomst- en resultaatgerichtheid
- verantwoordelijkheid en duurzaamheid
- initiatief en vastberaden
- openheid en vertrouwen
- rechtvaardigheid
- betrouwbaarheid, geloofwaardigheid, legaliteit
- diversiteit

Bosch in cijfers

402.000
medewerkers wereldwijd

78,1
miljard euro omzet in 2017

sinds **1903** is
Bosch aanwezig in Nederland

- actief in mobiliteitsoplossingen
- industriële technologie
- consumentengoederen en energie- en bouwtechnologie
- wereldwijd actief
- 19 Nederlandse vestigingen met meer dan 3800 medewerkers

► Bekijk meer over Bosch op wearebosch.com
Hier vind je ook inspirerende video's

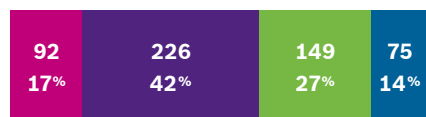
► Meer over Bosch in Nederland vind je op www.bosch.nl
► Op www.nefit.nl vind je alle info over onze duurzame producten

Medewerkers in cijfers

Lang in dienst

■ < 5 jaar ■ 5 t/m 15 jaar ■ 16 t/m 25 jaar ■ > 25 jaar

Duur dienstverband 2017

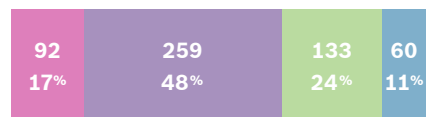

Totaal Bosch Thermotechniek BV 542

Gemiddeld aantal jaar

14,4

Duur dienstverband 2016

Totaal Bosch Thermotechniek BV 544

Gemiddeld aantal jaar

13,7

Exclusief dualstudenten, stagiairs en afstudeerders, expats en (vroeg)pensioen.

Aantal fte

Het aantal fte, uitgedrukt in een volledige werkweek.

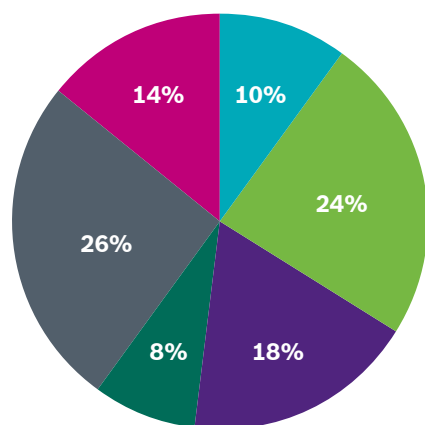
Personeelsstand	2017	2016
Op 1 januari	527	522
Op 31 december	525	528
Gemiddeld	526	525

Exclusief dualstudenten, stagiairs en afstudeerders, expats en (vroeg)pensioen.

Aantal medewerkers

2017

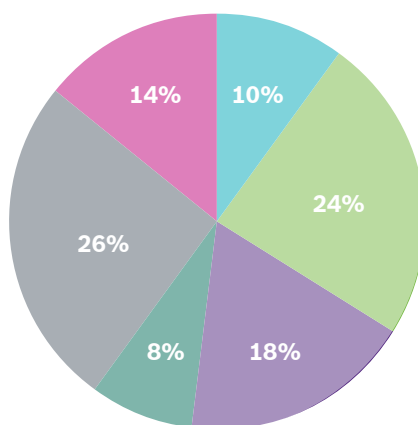

Totaal Indirect 367
Totaal Direct 175

Totaal Bosch Thermotechniek BV

542

2016

Totaal Indirect 367
Totaal Direct 177

Totaal Bosch Thermotechniek BV

544

	2017	2016
Plant (indirect)	53	55
Plant (direct)	129	132
Sales (indirect)	97	96
Sales (direct)	46	45
R&D (indirect)	142	141
Staff (indirect)	75	75

Exclusief dualstudenten, stagiairs en afstudeerders, expats en (vroeg)pensioen.

Medewerkerstevredenheid

Elke twee jaar peilen wij de tevredenheid onder onze medewerkers. In september 2017 vulde 87 procent het medewerkers-tevredenheidsonderzoek in, 2 procent meer dan in 2015. Een prachtige respons. Ter vergelijking: binnen geheel Bosch Thermotechniek was de respons 84

procent en binnen de totale Bosch Group 86 procent. Eind november 2017 kwamen de rapporten met de resultaten beschikbaar en zijn met afdelingen besproken. Verbeterpunten worden door de teams opgepakt. In 2019 volgt een nieuw tevredenheidsonderzoek.

Afgelopen jaren is een aantal focuspunten uit het vorige onderzoek met succes opgepakt. Zo ondersteunt Deployment of Business of Excellence (DBE) sinds 2016 bij het continu verbeteren. Ook betere structurering van informatie en communicatie kreeg en krijgt aandacht. Aan eigentijdse en prettige werkplekken wordt nog steeds hard gewerkt (zie ook pagina 6 in dit Sociaal Jaarverslag).

Personeelsverloop

Personeelsverloop	2017		2016	
	in	uit	in	uit
Plant	2	6	3	2
Sales	4	2	6	2
R&D	12	11	16	4
Staff	5	5	1	6
Totaal Indirect	23	24	26	14
Plant	3	4	1	7
Sales	0	0	6	2
Totaal Direct	3	4	7	9
Totaal Bosch Thermotechniek BV	26	28	33	23

Exclusief dualstudenten, stagiairs en afstudeerders, expats en (vroeg)pensioen.

Bosch TT in Deventer

Kenniscentrum R&D

In ons Kenniscentrum in Deventer ontwikkelen onze ruim 140 specialisten in Research & Development de nieuwste producten, systemen en concepten. Denk aan onze bekende thermostaat Easy. En aan mooie hybrideoplossingen, zoals de combinatie van hoog rendementstechnologie en energie uit zonne-warmte, warmteterugwinning en warmtepompen.

Productielocatie toekomstproof

Wij assembleren in Deventer allerlei varianten HR-toestellen. Die verwarmen niet alleen Nederlandse woningen, maar worden wereldwijd verkocht. We produceren volgens de nieuwste inzichten: onze fabriek onderging de afgelopen jaren een complete metamorfose. Dankzij geavanceerde logistiek kunnen onze productielijnen efficiënt produceren en leveren wij onze producten op tijd aan onze klanten.

Sales

Marketing, verkoop, advies, training, service en helpdesk: je vindt ook deze activiteiten aan de Zweedsestraat in Deventer. Na onze recente verbouwing verwelkomen wij onze klanten in een moderne en uitnodigende showroom en maken installateurs gebruik van de nieuwste trainingsvoorzieningen.

Locatie compleet vernieuwd

Sinds 2015 is er véél veranderd op onze locatie. In 2015 verhuisden we al onze activiteiten naar Deventer en in 2016 startte de verbouwing van ons Research & Development-gebouw. Deze werkzaamheden gingen door in 2017. Eind 2018 is alles klaar en werken medewerkers ook hier in een eigentijdse, open en toekomstgerichte werkomgeving.

Wat is in 2017 allemaal gerealiseerd?

Het 'witte' gebouw waarin wij nieuwe producten ontwikkelen, is verder uitgebouwd. Vervolgens zijn en worden de verschillende verdiepingen stuk voor stuk verbouwd. Interieur, installaties en sanitair zijn volledig vernieuwd.

De begane grond onderging een complete metamorfose en is nu een uitnodigende showroom voor onze bezoekers. Aangrenzend aan de showroom vind je alle trainingsruimtes bij elkaar. Mét opslagruimte – dat scheelt onze trainers een

heleboel gesjouw met toestellen. In de ruimtes kunnen producten flexibel worden aangesloten.

Klantroute klaar

We geven onze bezoekers graag een echte 'klantbeleving' mee. Via de nieuwe showroom kun je richting Productie, waar je over de balustrade een mooi kijkje hebt op de werkvloer. Hier is ook een ontmoetingsruimte gekomen, compleet in Bosch-kleuren. De route loopt door tot in ons indrukwekkende hoogbouwmagazijn.

Een frisse uitstraling, driehonderd zitplaatsen, een royaal en gezonder assortiment en een serre met buitenterras: welkom in ons nieuwe bedrijfsrestaurant! Dit werd in 2017 opgeleverd.

“Er komen nu meer medewerkers lunchen”, vertelt catering-medewerker Marleen Joosse. De serre van het bedrijfsrestaurant (nieuwe uitbouw) is rondom voorzien van glas met veel natuurlijke lichtinval. “De serre is de favoriete plek”, merkt Marleen. Doordat het assortiment is uitgebreid met meer gezonde producten, zijn meer medewerkers op de gezonde toer. “De saladebar loopt super.”

Nieuw bedrijfsrestaurant

Zonder overlast verbouwen gaat niet, maar lawaaierige werkzaamheden worden zoveel mogelijk gepland buiten de werktijden. Via communicatieschermen wordt steeds aangekondigd wat er staat te gebeuren, zodat medewerkers zo mogelijk ook thuis kunnen werken. Gelukkig tonen medewerkers zich begripvol en flexibel tijdens de bouw.

(T)huisgevoel in de showroom

Wie bij ons bedrijf binnenstapt, komt in een heuse woonkamer terecht en ervaart zo hoe onze producten tot hun recht komen in een huiselijke sfeer. Een lange koffietafel maakt de inrichting compleet.

Door slimme warmte-uitwisseling tussen het R&D-gebouw en de fabriek besparen we flink op onze energiekosten en zijn duurzamer bezig!

Veranderingen in Logistiek

Meer focus en sturing op efficiency. Dat was het doel van de organisatie-wijziging bij Logistiek in 2017. Er zijn nu twee planningsteams die staan voor leverbetrouwbaarheid van producten

voor onze klanten en voor garantie van onderdelen voor de assemblagelijnen in Productie. Van drie operationele afdelingen is één gemaakt. Dankzij een nieuwe planningstool

is bovendien minder externe inhuur nodig. Logistiek investeert verder in opleidingen, in 'de juiste persoon op de juiste plek' en in bredere inzetbaarheid van medewerkers.

Klaar voor de toekomst!

Hoe kan het nog slimmer, sneller, beter en flexibeler? Vanuit die vraag werken Productie en Logistiek aan steeds meer efficiency.

Assemblage van de toekomst

Medewerkers maken toestellen tegenwoordig aan flexibele en efficiënte productielijnen. De herinrichting van de productielijnen is eind 2019 afgerond. In 2017 is daar ook verder aan gewerkt.

Wat zeker bijdraagt aan efficiënte productie is 'dry-testen'. Toestellen worden niet langer echt in werking gebracht, maar hun prestaties worden getest met lucht(druk). Dit gaat stukken sneller.

Onder de noemer Industrie 4.0 kijken we ook verder vooruit. Hoe zet je innovatieve technologie slim in? Op dit moment draait bijvoorbeeld een pilot met 'big data', om productielijnen slimmer uit te balanceren.

Boost voor samenwerking Productie en Logistiek

Productie en Logistiek trekken steeds meer met elkaar op, vertellen groepsleiders René Wijnbergen en Pim Bax.

Gaat er iets mis en is een bepaald onderdeel bijvoorbeeld niet op tijd bij de productielijn? Dan komen collega's die hierbij betrokken zijn meteen bij elkaar voor een zogenoemde 'red alert' overleg en zoeken samen naar oplossingen.

Het is één van de voorbeelden van de intensievere samenwerking tussen Productie en Logistiek, vertellen René Wijnbergen (Productie, rechts op de foto)

en Pim Bax (Logistiek). Zij hebben om de week overleg en stemmen veel af.

"Samen kijken wij wat we kunnen verbeteren", vertelt René. Zo werd het werkoverleg in 2017 op dezelfde wijze opgezet en doen de eerste medewerkers bij beide afdelingen ervaring op, zodat zij breed inzetbaar zijn. "Ook scholing pakken we samen op."

Veiligheid op de werkvloer is een gezamenlijk thema, net als duurzame inzetbaarheid. "Een reachtruckchauffeur kan momenteel uit twintig vacatures kiezen in Deventer", weet Pim. "We moeten dus creatief zijn in werving."

*"Samen kijken
wij wat we kunnen
verbeteren."*

Slimme karretjes

Efficiëntere goederenontvangst door mobiele boekingsstations: dat werd in 2017 binnen Bosch een best practice. Bij het uitladen, pakbonn schrijven, inboeken, controleren, labelen en verplaatsen van binnengekomen goederen, kwamen heel wat handelingen kijken. Over hoe dat beter kon, dacht iedereen op de werkvloer mee. Met resultaat! Nu werken medewerkers met een 'draadloze' laptop en printer op een karretje en boeken en stickers goederen op locatie. Sneller, goedkoper én minder kans op fouten.

Medewerkers volop in ontwikkeling

*“Collega’s zijn trots
als ze een diploma
halen.”*

In twee uur veel leren, daarna een test of examen doen en als bewijs een diploma voor in hun opleidingsmap. Zo werkt dat bij de opleidingen in Productie en Logistiek, vertelt managementassistent Saskia Polman. De trainingen gingen in 2017 van start.

Saskia ontwikkelde een serie modules over allerlei onderwerpen, helemaal afgestemd op de medewerkers. Zo ‘vertaalde’ zij bepaalde Bosch-trainingen naar de Deventer werkvloer, waardoor die herkenbaar zijn en goed te volgen.

De trainingen zijn opgezet om medewerkers de kans te geven zich te ontwikkelen en om

hun betrokkenheid bij Bosch verder te vergroten. Ook draagt de scholing bij aan veiligere en efficiëntere productie.

In viereneenhalf jaar tijd haalt iedere medewerker alle negen modules en heeft dan een map vol diploma’s. “We krijgen heel enthousiaste reacties”, zegt Saskia. “Collega’s zijn trots als ze een diploma halen.”

► De trainingen gaan over Communicatie & Informatie, 5S (sorteren, schikken, schoonmaken, standaardiseren, standhouden), TPM (Total Productive Maintenance), Problem Solving, BPS (Bosch Production System), productaansprakelijkheid, HSE (Health Safety Environment), Quality Basics en Safety Basics.

Welkom studenten!

Wij geven studenten graag de mogelijkheid om bij ons werkervaring op te doen. Omgekeerd leren we van hun frisse blik, verse kennis en enthousiaste inbreng. Welkom dus aan stagiair(e)s, afstudeerders en duaal-studenten!

Je krijgt
hier alle
kansen

**Bas Kampen is één van de 27
dualstudenten die zich in 2017
inzetten voor ons bedrijf.**

Derdejaars student Logistics Management Bas Kampen werkt 32 uur per week voor Logistiek en studeert daarnaast aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. “Ik ontdekte Bosch tijdens een Meet & Match en koos voor deze plek omdat Bosch een groot bedrijf is en veel ervaring heeft met de inzet van dual-studenten.”

Proactief zijn

Op dit moment werkt Bas aan een innovatieve planningstool waarmee Logistiek medewerkers goed kan plannen zodat er precies genoeg mensen op de werkvloer zijn. “Je krijgt hier alle kansen”, vindt Bas. Heb je ideeën of plannen, dan krijg je de ruimte. Je moet wel proactief aan de slag en je verantwoordelijkheid nemen.”

Wennen was dat in een grote organisatie sommige dingen soms trager gaan dan je zou willen. De communicatie gaat wel informeel

en Bas merkt weinig afstand tussen verschillende ‘lagen’ in de organisatie in Deventer. “Ik ben er trots op dat ik bij Bosch werk. Je ziet het merk overal en er werken wel 400 duizend mensen wereldwijd.”

Theorie en praktijk

De combinatie studeren en werken bevalt uitstekend. “Ik breng de theorie hier in praktijk en herken omgekeerd op de werkvloer wat ik op school leer. Dat leert en werkt makkelijker.” In 2020 is Bas klaar met zijn studie. Voor die tijd moet hij een afstudeeronderzoek doen. “Ik wil graag iets innovatiefs doen. Misschien een pilot met een zelfrijdend voertuig bij Logistiek?”

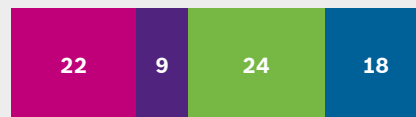
► Tijdens de Student Round Table wisselen studenten die bij ons leren en werken twee keer per jaar hun kennis en ervaringen uit.

Kennismaken met studenten

Wij werken nauw samen met de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, waar we jaarlijks meerdere sollicitatietrainingen verzorgen. Studenten pitchen dan voor een dual-plek in Deventer.

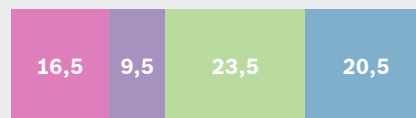
We doen mee met de Meet & Match en speeddaten dan met studenten. Elke twee jaar is er een Bosch Technology Event voor studenten. Ook zijn we elk jaar bij de bedrijvendagen van de Universiteit Twente en Technische Universiteit Delft en onderhouden we contacten met hogescholen.

Aantal studenten 2017

Totaal Bosch Thermotechniek BV 73

Aantal studenten 2016

Totaal Bosch Thermotechniek BV 70

Inclusief dualstudenten, stagiairs en afstudeerders

■ Plant ■ Sales ■ R&D ■ Staff

Handige welkom-app voor nieuwe medewerkers

Iedereen die bij ons komt werken, krijgt alle handige informatie via de Onboarding-app. Waar moet je zijn, hoe zit ons bedrijf in elkaar, waar kun je parkeren en hoe regel je praktische zaken? De app werd in 2017 vernieuwd en aangevuld.

Eenmaal bij ons aan de slag ontvangen starters steeds meer relevante info zodat zij snel hun weg leren vinden. Nieuwe medewerkers worden vanaf 2018 ook uitgenodigd voor een lunch.

Collega's presenteren dan projecten waaraan zij werken, er is iemand van de lokale directie aanwezig, net als een HR Business Partner. Ook is er ruimte voor het delen van ervaringen.

“Nieuwe medewerkers zijn aangenaam verrast door onze app”, vertelt dual-student HRM Noortje Backhuijs, die bezig is met werving en selectie van onder anderen studenten. “Appgebruikers geven aan dat zij met goede basisinformatie starten bij ons en dat dit bijdraagt aan een warm welkom.”

Diversiteit goed voor resultaat

Diversiteit stimuleert creativiteit en innovatie. Ons beleid is gebaseerd op vier pijlers:

Cultuur

Flexibele werktijden, thuiswerkmogelijkheden, inzet van ICT, open en transparant communiceren en een warm welkom voor studenten, stagiair(e)s en dual-studenten.

Generatiemix

Medewerkers van verschillende leeftijden leren van elkaar, leeftijdsbewust personeelsbeleid en leiderschap dat medewerkers van verschillende generaties ondersteunt.

Internationaal

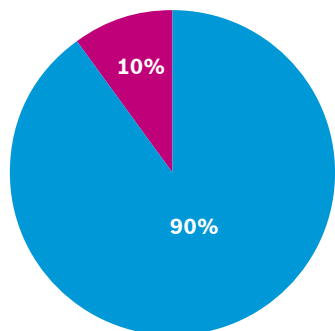
We staan open voor verschillende culturen en leren veel van onze collega's uit het buitenland die hun kennis en ervaring komen brengen.

Balans man-vrouw

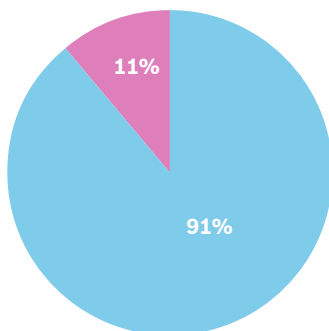
We gaan voor de beste mens op de beste plek maar bewaken een goede man-vrouw-mix in teams.

Man-vrouw verdeling

2017

2016

■ Man
■ Vrouw

Totaal Bosch Thermotechniek

	2017	2016
Man	487	486
Vrouw	55	58
Totaal Bosch Thermotechniek	542	544

Exclusief dualstudenten, stagiairs en afgestudeerden, expats en (vroeg)pensioen.

Nationaliteit per regio

Nationaliteit per regio	2017		2016	
	aantal	%	aantal	%
West Europa	520	95,9%	522	96,0%
Zuid Europa	9	1,7%	10	1,8%
Noord Europa	3	0,6%	3	0,6%
West Azië	3	0,6%	3	0,6%
Noord Afrika	2	0,4%	2	0,4%
Midden Amerika	1	0,2%	1	0,2%
Noord Amerika	1	0,2%	1	0,2%
West Afrika	1	0,2%	1	0,2%
Zuid Amerika	1	0,2%	1	0,2%
Zuid Azië	1	0,2%	0	0,0%
Totaal Bosch Thermotechniek BV	542	100%	544	100%

Excl. apprentices, stagiairs en afgestudeerden, outbound en (vroeg)pensioen.

Dubbele nationaliteit wordt als NL geregistreerd.

Gemiddelde leeftijd

	2017	2016
< 25 jaar	1	2
25 t/m 35 jaar	71	74
36 t/m 45 jaar	168	189
46 t/m 55 jaar	202	193
> 55 jaar	100	89
Totaal Bosch Thermotechniek BV	542	544

Exclusief dualstudenten, stagiairs en afgestudeerden, expats en (vroeg)pensioen.
Peildatum 31-12-2017.

Ervaringen van een expat

Igo Hams werkt in internationaal productmanagement en focust op elektronica en connectivity. Hij leidt die vernieuwende ontwikkelingen binnen heel Thermo-techniek. Na een aantal jaren in Duitsland, kwam hij in 2017 terug naar Deventer. Internationaal werken: hoe is dat?

“Als je schakelt met veel nationaliteiten, leer je je goed inleven in de ander en zijn cultuur.”

“Sinds een klein jaar wonen we weer in Nederland en werk ik vanuit Deventer”, vertelt Igo. Daarvoor woonden hij en zijn vrouw als expats viereneenhalf jaar in Duitsland, waar Igo werkzaam was bij Bosch Thermotechniek in Wernau en het stel twee kinderen kreeg.

“We woonden in Esslingen, één van de mooiste historische steden van Duitsland. We hadden een appartement in de binnenstad. De kwaliteit van leven is hoog. ‘s Winters met een half uurtje rijden in de sneeuw en Esslingen is echt een pittoreske sprookjesstad.”

Thuis in Duitsland

Duitsland voelde snel als thuis. “We gingen zo eens in de drie maanden naar Nederland, maar kregen ook veel bezoek van familie en vrienden. Niet alleen voor een paar dagen, maar ook voor een pitstop op weg naar de wintersport. En collega’s uit Deventer die in Wernau moesten zijn, kwamen op kantoor meestal wel even een bakkie doen.”

Niettemin was het sociale leven toch rustiger dan in Nederland. En dat was met jonge kinderen ook best fijn voor een periode. Even geen familiebijeenkomsten, verjaardagen of buurtbarbecues: alle tijd voor het gezin zelf.

Hoe prettig ook, leven in Duitsland voelde wel als een expat-bestaan. Dus kwamen Igo en zijn gezin terug naar Nederland. “Wij hebben ons huis aangehouden hier en dat zou ik iedereen aanraden. Anders begin je weer helemaal opnieuw en het is handig om mee te blijven liften op de Nederlandse woningmarkt.” Igo’s partner vond snel weer een baan en het gezin was in no time gesetteld in het ‘oude’ leven. Ook weer met plezier.

Ga om de goede reden

Voor wie zo’n paar jaar buitenland ook interessant lijkt, heeft Igo wel tips. “Doe het niet omdat het zo goed staat op je CV. Het is een hele stap en je moet er als partners samen voor gaan en het allebei leuk vinden. Ik heb het bij andere expats wel mis zien gaan. Vaak kwam dat omdat de partner er niet helemaal achter stond.”

De Duitse jaren gaven een ander perspectief op de wereld, al zegt hij er ook bij: “Wij kozen bewust voor Duitsland. Voor mij zou wonen in Azië bijvoorbeeld geen optie zijn, omdat de cultuur daar zó anders is.” Waarmee hij maar wil zeggen: kies ook het land waar je gaat werken, bewust.

Je leert je inleven

Kennismaken met al die verschillende culturen is absoluut een plus van werken voor een internationaal bedrijf, vindt Igo. “Als je schakelt met veel nationaliteiten, leer je je goed inleven in de ander en zijn cultuur en het maakt je flexibeler.” Die vaardigheden kan hij nu weer goed gebruiken.

China is bijvoorbeeld een opkomende markt en dat brengt - letterlijk - weer een ontdekkingstocht mee. “China gaat van kool over op gas. Een belangrijke ontwikkeling voor ons, met heel specifieke eisen voor onze producten. Onvoorstelbaar om te zien hoe snel daar de wereld groeit. Kom ik na een half jaar terug in China, is er naast het hotel ineens een enorm congresgebouw uit de grond gestampt.”

Veel op reis

Nu, terug in Deventer, is Igo veel op reis. “Ik ben elke week wel een paar dagen weg. Vond ik dat reizen vroeger echt fantastisch, nu met een gezin voelt dat soms wel anders”, zegt hij eerlijk. Dus wat anders kan ... Tegenwoordig zijn er veel voorzieningen die internationaal werken eenvoudiger maken.

“Ik zit vaak met een headset op te skypen.”

Leiderschapsontwikkeling

Bosch is in beweging en stimuleert transformationeel leiderschap. Medewerkers van nu hebben behoefte aan inspirerende leiders die ze enthousiast weten te maken voor hun visie en doelen. Hoe geef je daar handen en voeten aan? Daarover gaat het in het leiderschapsprogramma, dat alle leidinggevendenden in Deventer volgen.

Bouwstenen voor verandering

Lars van Tuin is één van de trainers van het leiderschapsprogramma. “De wereld verandert snel en Bosch speelt hierop in door van een proces- en control-gestuurde organisatie naar een meer autonomie-ondersteunende organisatie te groeien. Dat is in Nederland opgepakt met het leiderschapsprogramma.”

In groepen volgen leidinggevendenden van verschillende afdelingen een programma met zes verspreide trainingsdagen, met ruim tijd daartussen om vooral op de werkvloer bezig te zijn met wat zij meekrijgen. “Gaandeweg zie je kwartjes vallen: je ziet mensen veranderen en naar

elkaar toegroeien. Dat maakt het werk de moeite waard.”

Het programma start met wat transformationeel leiderschap nu eigenlijk is. Stap twee: hoe vertaal je dat, wat wordt er van je verwacht? Welk gedrag laat je

als transformationeel leider dan zien? Deelnemers brengen hun eigen psychologische profiel in kaart en gaan in gesprek over welk type leidinggevende zij willen zijn. Coachend leiderschap, feedback geven en ontvangen, persoonlijke veerkracht, duurzame inzetbaarheid, conflictmanagement: het komt allemaal langs. Net als een aantal individuele coaching-gesprekken en intervisie. “Belangrijk, want het is volhouden als je een verandering tot stand wilt brengen.”

Salesmanager Roel Kuijpers:

“Leiderschap ontwikkel je vooral ook met je team”

Salesmanager Roel Kuijpers (links op de foto) staat helemaal achter de beweging richting meer transformationeel leiderschap. Het beste uit mensen halen? Dan werkt het volgens Roel het beste als je medewerkers vertrouwen geeft en motiveert om zelf met ideeën en plannen te komen. “Je bent meer coach, dan dat je taken uitdeelt”, vat hij samen. Tijdens het leiderschapsprogramma krijg je daar handvatten voor - en ontstaat meer inzicht

in jezelf. Tussen de leiderschapsdagen door kun je in de praktijk aan de slag met de input die je meekrijgt. “Daardoor ben je er bewust mee bezig. Ik merk dat medewerkers bevlogen zijn en graag zelf bedenken hoe zij hun doelen realiseren, dat is natuurlijk heel leuk. Leiderschap ontwikkel je zo vooral ook met je team. Je bent op een andere manier met elkaar in gesprek.”

Productiemanager Herman Sloff

“Combinatie groepstraining en individuele coaching is de kracht”

Productiemanager Herman Sloff gebruikt Insights Discovery - waarmee het leiderschapsprogramma startte - zelf nog steeds in zijn team. Dit model brengt je psychologische voorkeuren en die van anderen in kaart. Handig, wil je effectiever functioneren. “Leerzaam om met die

inzichten om te gaan in praktijksituaties”, kijkt Herman terug. “In ons team hebben we het er nog regelmatig over.” Herman sprak de combinatie van groepstraining en individuele coaching zeer aan. “Dat is de kracht. Je doet het programma als groep en hebt ook een buddy om mee te

sparren, maar je hebt ook een aantal individuele coachingsgesprekken.” De meerwaarde, terugkijkend? “Als het je als leidinggevende lukt om flexibel om te gaan met leiderschapsstijlen, dan kun je medewerkers goed motiveren om te groeien en te ontwikkelen.”

Met plezier aan de studie

Om de twee weken cursus en tussendoor flink aan de bak om opdrachten te maken: de medewerkers van PreSales verdiepten zich in het thema duurzame energie in de gebouwde omgeving.

Zo ook Enrico Hettelaar, die zelfs als beste slaagde. “Studeren vind ik leuk”, vertelt hij. “Inmiddels doe ik alweer een nieuwe opleiding, om mijn kennis van grondgebonden warmtepompinstallaties te verdiepen.”

Vakgerichte opleidingen zijn nuttig en leuk, omdat je kennis graag meteen wilt kunnen toepassen. De leukste opdracht uit de vorige opleiding? “Duurzame opwekking. Wij zijn met ons team het grootste deel van de tijd bezig met adviezen over warmtepompen, dus dit was herkenbaar.”

Intensief was het traject wel. “Ik ben er toch twee maanden zo’n beetje elke avond mee bezig geweest. Het was leuk om dit als team te doen. Zo konden we onderling nog eens even sparren. Iedereen heeft zo een eigen expertise en samen weet je een heleboel.”

Servicemonteurs in de schoolbanken

In 2017 behaalden twaalf servicemonteurs hun diploma F-gassen en zijn gecertificeerd om te werken met koelinstallaties waarbij broeikasgassen kunnen vrijkomen. Een knappe prestatie na hard studeren. Een waardevolle aanvulling op het servicepakket dat we onze klanten kunnen bieden.

“Duurzame producten hebben de toekomst, dus daar willen wij klaar voor zijn”, zegt Jos Stroot van After Sales. Collega Louis Meiberg: “De monteurs waren enorm gedreven en gemotiveerd: echt een compliment waard. Ze hebben het top gedaan en haalden nog goede cijfers ook.”

Opleidingen

Opleidingskosten 2017

€ 548.130

Opleidingskosten per medewerker in 2017

€ 1.011

Opleidingskosten 2016

€ 483.803

Opleidingskosten per medewerker in 2016

€ 889

Voordeelregelingen medewerkers

Als medewerker van Bosch krijg je korting op allerlei (Bosch) producten. Zo koop je bij ons een cv-toestel met korting.

Eens in de vijf jaar kunnen medewerkers een cv-toestel (of één van onze andere producten) aanschaffen met 18 procent korting. De korting geldt tot een maximum van 500 euro (installatiekosten meegeteld). Voorwaarde: je moet logischerwijs kiezen voor een erkende installateur.

Medewerkers die in en rond Deventer gaan winkelen, krijgen bij veel winkels, hotels of autoverhuurbedrijven korting als zij aantonen dat zij bij Bosch werken. De moeite waard om het bedrijfspasje mee te nemen: dat levert al snel minimaal 10 procent korting op.

Voordelig fietsen en sporten

Onze medewerkers kunnen gebruikmaken van een gunstige fietsregeling om een fiets aan te schaffen. Om sporten en bewegen breder te stimuleren, krijgen medewerkers één lidmaatschap van een sportvereniging of sportschool jaarlijks vergoed (maximaal 250 euro netto).

► In 2017 maakten 231 medewerkers gebruik van de sportregeling en werden 50 fietsen aangeschaft via de fietsregeling.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim is in 2017 helaas gestegen ten opzichte van 2016. Het totale ziekteverzuim is lager dan gemiddeld in de sector Industrie, maar is bij ons in de leeftijdsgroep 55+ en in Productie en Logistiek relatief hoog.

De stijging komt voor een groot deel door niet-werk-gerelateerd kort verzuim en langdurig verzuim door (ernstige) ziekte.

Niettemin kijken we natuurlijk kritisch naar wat we kunnen doen om ziekteverzuim te voorkomen.

Zo kijken we continu naar de ergonomie van werkplekken en is inzet van bijvoorbeeld sta-hulpen mogelijk. Ook is 2017 besloten dat bedrijfscoach Nelly Takken van Human Capital Care spreekuur gaat houden op onze locatie.

Bij haar kunnen medewerkers terecht met vragen over spanningsklachten, privé-problemen of andere persoonlijke zaken. De inzet van onze bedrijfsarts is uitgebreid: die houdt nu om de week een hele dag spreekuur zodat medewerkers er sneller terecht kunnen.

Ziekteverzuim %	2017	2016
Totaal Indirect	2,1	2,7
Totaal Direct	9,5	7,7
Totaal Bosch Thermotechniek BV	4,6	4,4

Exclusief zwangerschap en bevalling en exclusief dualstudenten, stagiairs en afgestudeerden, expats en (vroeg)pensioen.

Health Safety Environment

Wij houden scherp in de gaten dat wij (blijven) voldoen aan wet- en regelgeving (zoals Arbo- en milieuwetgeving en Bosch-regels). Ook kijken wij hoe wij optimale arbeidsomstandigheden kunnen bieden voor medewerkers. Hierom draait Health Safety Environment.

In 2017 is nog meer aandacht gegeven aan Bosch Safety Basics en zijn hulpmiddelen zichtbaarder opgehangen in ons bedrijf. Er zijn Emergency Points geplaatst bij Productie en Logistiek.

Onze bedrijfshulpverleners (BHV'ers) zijn paraat als er iets misgaat en moesten in 2017 bij dertien incidenten optreden, waarvan acht niet-werk-gerelateerd. We hebben drie bedrijfs-ongevallen gemeld bij moederbedrijf Bosch, omdat medewerkers hierna meer dan een dag moesten verzuimen.

► In 2018 werken we verder aan een gezonde en veilige werkomgeving met zo min mogelijk incidenten. Zo passen we signalering, belijning, uitkijkspiegels, aanrijbeveiliging, hekken en verkeersborden toe.

Preventief Medisch Onderzoek Sales in 2017

In 2015 deden medewerkers in Productie en Logistiek mee aan het (anonieme) Preventief Medisch Onderzoek (PMO), in 2016 de medewerkers van de stafdiensten en Research & Development en in 2017 waren Salesmedewerkers aan de beurt.

Met het PMO bieden wij medewerkers de kans inzicht te krijgen in hun vitaliteit om daarmee hun duurzame inzetbaarheid te verbeteren. Komen er uit het onderzoek persoonlijke risicofactoren naar voren, dan kunnen medewerkers die bijvoorbeeld bespreken met onze bedrijfsarts, die wekelijks spreekuur houdt op onze locatie.

► Naast ondersteuning bij een gezonde leefstijl - denk aan onze sportvergoeding en de fietsregeling - bieden we ook een uitgebreid opleidingsaanbod om duurzaam inzetbaar te blijven. Ook kennen we een thuiswerkregeling.

Bij Sales vulde 67 procent van de medewerkers de vragenlijst in en liet 61 procent zich medisch onderzoeken. Na afloop ontvingen de medewerkers hun eigen 'medische paspoort'. De groepsresultaten zijn (geanonimiseerd) aan de teams gepresenteerd zodat medewerkers zicht kregen op succesfactoren en aandachtspunten.

Het nieuwe PMO voor Productie en Logistiek wordt in 2018 voorbereid.

PMO Sales 2017

98 ingevulde vragenlijsten

67%

90 deelnames fysiek onderzoek

61%

Maatschappelijk actief voor Deventer

Als één van de grootste werkgevers in Deventer vinden wij het belangrijk om ook de lokale samenleving te ondersteunen. Dit doen wij niet alleen via goede doelenacties zoals de Fiets-naar-je-werkdag. Ook steunden wij in 2017 het Dickensfestijn, het evenement Deventer Op Stelten en de IJsselloop. Ook onze medewerkers deden mee!

Steeds meer lopers

In 2017 deed een recordaantal medewerkers mee met de jaarlijkse hardloopwedstrijd: de IJsselloop. In het bedrijfsklassement eindigden we op de 5 kilometer als 16e en bij de 15 kilometer haalden we een 6e plek. Maar: meedoen is belangrijker dan winnen. De gezelligheid aan de bedrijfstafel in de tent na afloop is goed voor de teambuilding.

Stichting Leergeld Deventer blij met donatie Fietsdag

Op 18 mei 2017 stapten circa tweehonderd medewerkers op de fiets richting hun werk, voor de vierde Fiets-naar-je-werkdag die we organiseerden. Met dank aan collega's die de actie steunden, haalden we € 3.050,- op voor Stichting Leergeld Deventer en dit bedrag werd door de directie verdubbeld.

Stichting Leergeld biedt kinderen uit gezinnen met een laag inkomen kansen om mee te doen aan school- en sportactiviteiten. Met het door medewerkers ingezamelde bedrag zijn veel kinderen in Deventer geholpen.

Minstens zo belangrijk als dit mooie goede doel: zo'n fietsdag zet 'bewegen' op de agenda. Directielid Jos du Bois: "Fietsen naar je werk is gezond, goed voor het milieu en het zorgt voor minder parkeerproblemen. We hopen dat door dit evenement meer mensen vaker op de fiets komen."

Infoschermen voor medewerkers Productie

Steeds meer informatie is online beschikbaar. Prima, maar voor onze medewerkers in Productie en Logistiek soms lastig, omdat zij nu eenmaal niet met een computer werken. Sinds 2017 kunnen zij gebruikmaken van een nieuw infotouchscreen. Hierop staan ook de laatste nieuwtjes.

Personeelsvereniging De Vlam

De Vlam zet zich als personeelsvereniging in voor leuke activiteiten voor medewerkers en hun gezinnen. Een uitje naar een pretpark hoort er stevast bij, net als het Sinterklaasfeest.

De Wisselaar in nieuw jasje

Niet alleen in onze gebouwen vind je de frisse kleuren terug van onze nieuwe Bosch huisstijl - vanaf 2018 verschijnt ook personeelsmagazine De Wisselaar in een nieuw jasje.

Samen één locatie

Wij zijn Bosch en we zijn ook één locatie. Alleen samen kunnen wij succesvol zijn. Goede onderlinge communicatie ondersteunt ons bedrijfssucces.

Elke dag starten teams of afdelingen met een zogenoemde whiteboardsessie. Live of digitaal praten medewerkers elkaar bij over het werk, zoeken samen naar oplossingen en kijken hoe zij elkaar kunnen ondersteunen.

Verder:

- ▶ gaan medewerker en leidinggevende regelmatig in gesprek
- ▶ zijn er teamoverleggen en afdelingsnieuwsbrieven
- ▶ staat nieuws op informatieschermen
- ▶ ontvangen medewerkers twee keer per jaar personeelsmagazine De Wisselaar met verhalen van, over en voor medewerkers
- ▶ geven managementrapportages inzicht in onze prestaties
- ▶ praat de directie medewerkers bij over bedrijfsresultaten tijdens Townhall-bijeenkomsten
- ▶ vinden medewerkers alle informatie over missie, visie, strategie, organisatiestructuur en projecten op Bosch GlobalNet – via de link naar het Managementsysteem heb je ook snel alle processen, procedures en werkinstructies in beeld

OR: rechten op een rij

Informatie, advies en instemming: op basis van deze wettelijke rechten behartigt de Ondernemingsraad (OR) de belangen van alle medewerkers van onze locatie. De OR wil eraan bijdragen dat medewerkers hier, nu en in de toekomst, op een fijne, goede en sociale manier werken. De OR overlegt zo'n zes keer per jaar met de bestuurder en denkt, praat en beslist mee over onderwerpen die (groepen) medewerkers raken.

Samenstelling OR

In april 2017 vonden medezeggenschapsverkiezingen plaats en is een nieuwe Ondernemingsraad (OR) samengesteld.

Eind 2017 bestond de OR uit de volgende leden: Marco Rijkeboer (voorzitter),

Henny Middelkamp (vicevoorzitter), Peter van der Steen (secretaris), Wiegert Postema, Brigitte ten Broeke-Bauhuis, Yusuf Altunok, Louis Meiberg, Roel Posthumus, Robin Reins, Yusuf Taflan en Berber Velthuis.

Voorzitter Marco Rijkeboer heeft inmiddels een baan buiten Bosch en zijn rol is overgenomen door vicevoorzitter Henny Middelkamp. Robin Reins is nu vicevoorzitter, Brigitte ten Broeke-Bauhuis is nu vicesecretaris en Jelle ter Horst is nieuw OR-lid.

Actueel in 2017

Het Generatiepact is een terugkerend thema in de overleggen tussen OR en bestuurder. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat oudere medewerkers vitaal aan de slag kunnen blijven? Waarschijnlijk besteedt de nieuwe cao die in de maak is, hier ook aandacht aan. Binnen Thermotechniek zijn mogelijkheden in onderzoek.

De OR heeft zich verder onder meer uitgebreid laten informeren over kwaliteit, de overheveling van een deel van de financiële diensten naar Shared Services in Roemenië en de organisatieveranderingen bij Logistiek. Ook de mogelijkheid om een second opinion aan te vragen bij een bedrijfsarts die niet werkt bij onze Arbopartner Human Capital Care, is besproken.

De pauzeplek voor directe medewerkers voldeed niet: de gebruikers waren er ontevreden over. Dit heeft de OR aangekaart en in 2018 wordt een nieuwe pauzeplek gerealiseerd voor directe medewerkers in Productie en Logistiek. De OR heeft ook geagendeerd dat medewerkers de mogelijkheid moeten hebben om bepaalde webbased trainingen in het Nederlands te volgen. Daar wordt nu aan gewerkt.

De OR heeft na diverse vragen van medewerkers voorgesteld om weer eens een open dag te houden voor familieleden, vrienden, burens en anderen die geïnteresseerd zijn in ons bedrijf. Dit gaat gebeuren als alle bouwwerkzaamheden op onze locatie klaar zijn.

Focus op communicatie

Sinds 2017 communiceert de OR intensiever met de achterban. Zo'n zes keer per jaar ontvangen medewerkers een uitgebreide nieuwsbrief en ook personeelsmagazine De Wisselaar besteedde aandacht aan medezeggenschap. Medewerkers kunnen ook altijd een OR-lid aanspreken

Nieuw: GOR

De Gemeenschappelijke Ondernemingsraad (GOR) is er voor thema's die meer dan de helft van de Bosch-locaties in Nederland raken. De GOR maakt afspraken met de bestuurder die Bosch in Nederland vertegenwoordigt.

Eén vaste commissie

De OR kent één vaste commissie en dat is die van Veiligheid, Gezondheid, Welzijn en Milieu (VGWM). De commissie bereidt onderwerpen voor en bespreekt die in de OR.

Strategiedag bestuurder en OR

Tijdens de jaarlijkse strategiedag praat de bestuurder de OR bij over plannen voor de korte, middellange en langere termijn. In 2017 is onder meer gesproken over de toekomst van duurzame energie in Nederland en Europa en hoe Bosch Thermotechniek daarop inspeelt. Hoe houden we onze locatie toekomstproof? De OR brengt haar visie ook in bij de Raad van Commissarissen, waarmee twee keer per jaar overleg is.

Wat maakt medezeggenschapswerk nu zo leuk?

"Brigitte ten Broeke, sinds april 2017 in de OR: "Ik werk al lang bij Sales en ken die afdeling natuurlijk heel goed. Als projectcoördinator en moderator werk ik ook met andere afdelingen. Maar sinds ik in de OR zit, heb ik een nog bredere blik gekregen op de hele organisatie."

Henny Middelkamp, vier jaar in de OR: "Ik heb meer inzicht gekregen in de uitdagingen waar onze bestuurder voor staat. Je merkt door dit werk dat er op alle niveaus alles aan gedaan wordt om onze locatie succesvol te laten zijn. De open en transparante manier waarop de OR wordt geïnformeerd is fijn. We zoeken samen naar oplossingen en de OR denkt actief mee."

Bosch
Thermotechniek B.V.
Zweedsestraat 1
Postbus 3
7400 AA Deventer